

Наталія БОБРОВА

ФОЛЬКЛОРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ Г.А. НУДЬГИ

У статті представлено спробу дати оцінку інтелектуальній діяльності Г.А. Нудьги в царині фольклористичних студій. Визначена роль дослідника у формуванні та пропаганді української фольклористики у світі.

Ключові слова: фольклористика, українська народна творчість, історія української культури.

© Н. БОБРОВА, 2013

Григорій Антонович Нудьга — видатний український письменник, фольклорист, літературознавець, історик української літератури і вникливий дослідник пісенного мистецтва. Спадщина Г.А. Нудьги в галузі вивчення української уснопоетичної творчості відображає основні віхи розвитку української фольклористики ХХ ст. в її неперервному зв'язку з фольклористичною думкою ХІХ ст., аналіз усього корпусу досліджень ученого дає змогу увиразнити етапи формування цілісного теоретичного підґрунтя сучасної фольклористичної науки.

Перу Григорія Нудьги належать дослідження проблеми взаємодії фольклору та літератури (стаття «Пісні літературного походження в українському фольклорі»). Саме йому притаманна одна з перших спроб надати цьому питанню належного теоретичного розгляду, що дало змогу проаналізувати процес фольклоризації літературних пісень цілісно.

Актуальність дослідження полягає у потребі більш детального вивчення та висвітлення різнобічного змісту фольклористичних праць Г.А. Нудьги на терені розвитку інтелектуальної думки в Україні.

Мета розвідки — з'ясувати внесок Г.А. Нудьги у розвій фольклористичних студій в Україні.

Основне завдання нашої розвідки вбачаємо в узагальненні поглядів і думок стосовно наукової діяльності Г.А. Нудьги, також у визначенні ролі та місця дослідника у формуванні сучасної школи фольклористів в Україні.

Дослідження Г. Нудьги з української уснопоетичної творчості, як і дослідження з історії української культури, об'єднані наполегливим прагненням пізнати незвідане, відкрити сторінки української духовної історії, сказати своє слово, підкріплене вагомими аргументами та знайденими фактами. Праці вченого цілісно виражають його патріотичні позиції, національні пріоритети. Результати дослідницької роботи Г. Нудьги відображені в цілому ряді укладених ним антологічних видань із солідними вступними статтями, максимально насиченим довідковим апаратом, бібліографією і коментарями. Це, зокрема, збірники українських народних дум, чумацьких пісень, українських балад і баладних пісень, народної сатири і гумору, бурлеску і травестії, пародії.

Уже з перших своїх публікацій («Народний поет-революціонер Іван Данилович Запорожченко»,

«Іван Запорожченко», «Пісні літературного походження в українському фольклорі») Г.А. Нудьга виявив неабиякий інтерес до української епічної та пісенної традиції, яка, на його думку, є обличчям нації, історичним виразом її зрілості, стійкості та єдності, ознакою утвердження суспільно-політичного стану, який називають самосвідомістю, відчуттям свого місця в світовій історії, відповідальності за долю кожної людини і всього народу як цілості за своє майбутнє. У 60—70-х роках опубліковано статті про історію поширення української пісні за кордоном — у Франції, Данії, Англії, Італії, Німеччині, Угорщині. Всі вони об'єднані у визначне дослідження «Українська пісня і дума за кордоном (Світова слава і значення української народної пісні)».

Таким чином, українська пісня й дума були об'єктом постійної уваги Г.А. Нудьги, та, зрештою, стали справою всього життя дослідника. У подальших працях така тема була основою формування концепції цілісності та самобутності української нації з її харизматичним мистецьким характером.

Прикметною особливістю фольклористичних праць Г.А. Нудьги вважаємо їх історіософічність. Саме тому аналіз явищ духовної культури, зокрема уснопоетичної творчості українського народу дослідник супроводжував ґрунтовними науковими оглядами історичної дійсності відповідних епох, згущуючи значний фактичний матеріал, що увиразнює ідеологічне та суспільно-політичне підґрунтя виникнення та функціонування того чи іншого мистецького феномену, його роль у духовному житті нації.

Власне на таких наукових засадах і формувалися його монографічне дослідження героїчного епосу «Український поетичний епос: (Думи)», серія аналітичних праць про українську пісню: «Українська пісня серед народів світу», «Українська пісня в світі», «Українська дума і пісня в світі», «У колі світової культури» тощо, в яких українська духовна культура висвітлюється в контексті історії культурних, економічних та політичних взаємовідносин, що є багатим тлом для сприйняття концептуальних теоретичних висновків ученого. Праці Г.А. Нудьги вражають новизною, об'єктивністю бачення історичних ситуацій, в яких волелюбна українська нація, обдарована унікальним поетичним та музичним талантом, на думку вченого, за-

вжди відігравала важливу роль у військово-політичному, економічному та духовному житті Європи. Україноцентричні погляди Г.А. Нудьги, попри заідеологізовану атмосферу, що панувала в українській науці радянського часу, знайшли втілення у його науковій спадщині.

У своїх розвідках Г.А. Нудьга прагнув розглядати й аналізувати літературний, культурний, освітній процес минулого України як неперервний розвиток і вдосконалення духовного світу народу. Процес, що не переривається, не зважаючи на злочинні дії різних завойовників. На основі фактичного матеріалу Г.А. Нудьга переконував своїх читачів, що фольклор є неперевершеним, унікальним витвором українського народу.

Своєрідним підсумком кожного широкомасштабного наукового проекту, які розробляв Григорій Нудьга, стали збірники й антології фольклорних і літературних текстів, які супроводжували ґрунтовні передмови їх укладача. Ці видання можна вважати підтвердженням і обґрунтуванням об'єктивності наукового методу Григорія Нудьги, оскільки читач сам має змогу вочевидь ознайомитися із предметом дослідження і переконатися у високому рівні аналітичної думки науковця. Багато ще належить зробити у дослідженні та опублікуванні спадщини вченого, переосмисленні її державницького значення новому поколінню українських вчених.

Отже, найважливішою проблемою, якій Г.А. Нудьга присвятив свій науковий талант, було питання з'ясування місця і ролі народної творчості у світовій культурі. На основі величезного фактичного матеріалу, зібраного з усього світу, Г.А. Нудьга переконливо довів, що пісня і дума — найзначніший і найоригінальніший внесок українського народу в скарбницю культури народів світу. Наукова діяльність Г.А. Нудьги, особистість його як ученого — зразок вірного служіння рідному народові, його високим морально-етичним ідеалам.

1. Гарасим Л. Из словом в сердце, з пісню в душі: (Післямова) // Нудьга Г. У колі світової культури / відп. ред. В. Івашків ; упоряд. Р. Марків — Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2006. — С. 434.
2. Нудьга Г. На літературних шляхах: Дослідження, пошуки, знахідки / Г. Нудьга. — К. : Дніпро, 1990. — 345 с.

3. *Нудьга Г.* Народний поетичний епос України / Г. Нудьга. — К. : Радянський письменник, 1969. — 354 с.
4. *Нудьга Г.* Українська пісня в світі: Дослідження / Г. Нудьга ; передмова Д. Павличка. — К. : Музична Україна, 1989. — 536 с.
5. *П'ятченко С.* Григорій Нудьга. До народних джерел Сумщини: навч. посібник / С. П'ятченко. — Суми, 2004. — 118 с.

Natalia Bobrova

ON FOLKLORISTIC ACTIVITIES
BY HRYHORIY NUD'HA

The article has presented an attempt in evaluation of G. Nudga's intellectual activities in the field of folkloristic studies. The

researcher's role in the formulation and promotion of Ukrainian folklore studies in the world has been defined.

Keywords: folklore, Ukrainian folk art, the history of Ukrainian culture.

Наталія Боброва

ФОЛЬКЛОРИСТИЧЕСКАЯ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Г.А. НУДЬГИ

В статье представлена попытка оценки интеллектуальной деятельности Г.А. Нудьги в области фольклористических разработок. Определена роль исследователя в формировании и пропаганде украинской фольклористики в мире.

Ключевые слова: фольклористика, украинское народное творчество, история украинской культуры.